

Taustaa ja puhepisteitä:

25.11.–10.12. Oranssit päivät – 16 päivää aktivismia

Seuraavat puhepisteet on tarkoitettu UN Womenin paikallistoimikuntien tueksi naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan vastaiseen kampanjointiin.

Naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta: mistä on kyse?

- Naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta on haitallinen ihmisoikeuksien rikkomus. Väkivalta voi olla mm. henkistä, fyysistä, taloudellista ja/tai seksuaalista.
- Naisiin kohdistunut väkivalta kohdistuu jokaiseen yhteiskuntaan, yhteiskuntaluokkaan, ihmiskuntaan, alueeseen sekä ikäryhmään. Maailman terveysjärjestö WHO on nimennyt sen maailmanlaajuisesti epidemiaksi ja julkiseksi terveyskriisiksi.
- Väkivallan seuraukset ovat välittömistä pitkäaikaisiin fyysisiin, seksuaalisiin ja/tai henkisiin ongelmiin naisille sekä tytöille. Terveys on myös vaarassa.
 - Maailmanlaajuisesti joka kolmas nainen kokee fyysistä ja/tai seksuaalista väkivaltaa, useimmiten kumppanin taholta. Joissakin maissa väkivaltaa kohdanneita naisia on jopa 70 %.
 - Vuonna 2012 maailman tapetuista naisista melkein puolet oli tappanut kumppani tai perheenjäsen.
 - Arviolta 133 miljoonaa tyttöä ja naista on kokenut sukuelinten silpomisen.
 - Euroopan Unionissa yksi kymmenestä naisesta raportoi kokeneensa väkivaltaa internetissä 15-vuotiaasta lähtien. Tähän kuuluu epämieluisia, loukkaavia tai seksuaalisia sähköposteja tai/ja asiattomia viestejä sosiaalisessa mediassa.
- Väkivallalla on negatiivisia seurauksia siitä kärsiville. Seuraukset vaikuttavat myös uhrien perheenjäseniin, koko yhteisöön sekä yhteiskuntaan. Väkivalta on ihmisoikeusrikkomus, jolla on myös suuret kustannukset; se nostaa terveydenhuollon ja oikeudellisten palveluiden kustannuksia sekä vähentää maiden tuottavuutta, mikä vaikuttaa kansallisiin budjetteihin ja yhteiskuntien kehitykseen.
 - Naisiin kohdistuvan väkivallan taloudellisten kustannusten arviot maissa vaihtelevat 1–2 % BKT:sta.
- Naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta johtuu sukupuolten epätasa-arvosta ja syrjinnästä kulttuurisissa, sosiaalisissa normeissa ja käytännöissä. Väkivallan syyt ovat linkittyneet muihin sukupuolten epätasa-arvoon liittyviin ulottuvuuksiin. Esimerkiksi tyttö, joka on syntynyt köyhään perheeseen ja menee naimisiin nuorena, todennäköisesti jättää tällöin koulunkäynnin kesken ja synnyttää nuorena kärsien nuorena synnyttäneiden tavoin synnytyskomplikaatioista, kohtaa myös todennäköisemmin väkivaltaa kuin tyttö, joka menee naimisiin vanhempana. Lisäksi kouluympäristössä tapahtuva väkivalta saattaa estää tyttöjä menemästä kouluun sekä suorittamasta tutkintoa.
 - Maailmassa on 700 miljoonaa naista, jotka on mennyt naimisiin alle 18-vuotiaana. Yli kolmasosa on mennyt naimisiin alle 15-vuotiaana.

- Joissakin maissa joka kolmannella teini-ikäisistä tytöistä on viety neitsyys väkisin.

Miten voimme ehkäistä ja lopettaa naisiin kohdistuvan väkivallan?

Ehkäiseminen

- UN Women painottaa ennaltaehkäisyä. Sukupuolittuneen väkivallan syyt ovat monimutkaiset, joten lähestymistavan on oltava myös laaja. Se vaatii töitä kotona, kouluissa, työpaikoissa ja uskonnollisissa sekä kulttuurisissa yhteisöissä.
- Vahva ihmisoikeuksien kunnioittamisen kulttuuri ja nollatoleranssi syrjintää ja ennakkoluuloja kohtaan ehkäisee väkivaltaa. Tämä vaatii eri maiden johtajilta halua priorisoida ennaltaehkäisyä ja naisiin kohdistuvan väkivallan lopettamista.
- Ongelmiin ajoissa puuttuminen ja jokaisen ihmisen arvoa korostava koulutus ovat tärkeitä väkivallan ehkäisyssä.
- Naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisy edellyttää myös pääsyä taloudellisiin resursseihin kuten esim. mahdollisuuteen ottaa lainaa, avata oma pankkitili tai omistaa maata ja omaisuutta. Erilaiset sosiaaliset normit, jotka edistävät sukupuolten tasa-arvoa, on myös otettava huomioon.
- Väkivallan ehkäisyyn ja lopettamiseen tarvitaan yhteistyötä kaikkien maiden, kansalaisyhteisöjen, hallitusten ja yksityisen sektorin välillä.
- Tarvitaan sekä oikeudellisia toimenpiteitä ja lakeja, jotka huomioivat naisiin kohdistuvan väkivallan ja sen lopettamisen, ja erilaisia laadukkaita palveluita väkivaltaa kokeneille.
 - Vaikka 140 maata on säätänyt lakeja perheväkivallan kriminalisoimiseksi ja 144 maata on kriminalisoinut seksuaalisen häirinnän, lakeja ei välttämättä noudateta, eivätkä ne myöskään aina vastaa kansainvälisten sopimusten suosituksia.
- Edellä mainittujen keinojen lisäksi seuraavilla tavoilla voi ehkäistä väkivaltaa ja edistää sukupuolten tasa-arvoa edistäviä asenteita:
 - Vallitsevien sosiaalisten normien ja sukupuoliroolien haastaminen perheissä, kouluissa, työpaikoilla ja yhteisöissä
 - Kampanjoimalla käyttäen hyväksi esimerkiksi sosiaalista mediaa, puhelinsovelluksia, temaattisia televisiosarjoja voidaan lisätä tietoisuutta naisiin kohdistuvaa väkivallasta ja sen ehkäisystä.
 - Taloudellinen voimaantuminen sekä erilaiset naisille tuloja tuottavat projektit: mikrorahoitukset, ammatillinen koulutus, työharjoittelut, rahasiirrot yhdessä tasa-arvokoulutuksen kanssa ehkäisevät väkivaltaa
 - Väkivaltaisten vanhempien lasten tukeminen eri tavoin

Mitä UN Women tekee ehkäistäkseen ja lopettaakseen naisiin kohdistuvan väkivallan?

- UN Women ehkäisee naisiin kohdistuvaa väkivaltaa edistämällä lakimuutoksia naisiin kohdistuvan väkivallan lopettamiseksi ja syytteiden nostamista syyllisiä vastaan sekä tarjoamalla palveluita väkivaltaa kokeneille. UN Women yrittää myös vaikuttaa positiivisesti sosiaalisiin asenteisiin ja haastaa syrjivät asenteet julkisten kampanjoiden, keskustelun, koulutuksen ja tiedon avulla.
- Esimerkiksi:
 - UN Womenin lapsiavioliittojen vastainen työ on tuottanut tulosta, ja viisi maata on kieltänyt lapsiavioliitot vuoden 2017 aikana. **Malawissa**, jossa lapsiavioliittoluvut ovat olleet maailman korkeimpia, kiellettiin lapsiavioliitot helmikuussa. Karibianmeren saarivaltio **Trinidad ja Tobago** muutti lainsäädäntöään alaikäisenä solmittujen lapsiavioliittojen lopettamiseksi kesäkuussa. Lainsäädäntöä muutettiin heinäkuussa lapsiavioliittojen estämiseksi myös **Hondurasissa**. Elokuussa **Guatemala** hyväksyi lakimuutoksen, joka estää tehokkaasti lapsiavioliittoa. **El Salvador** kielsi lapsiavioliitot kiellettiin kaikissa tapauksissa elokuussa. Lakimuutokset on mahdollistanut UN Womenin pitkäjänteinen vaikuttamistyö yhteistyössä paikallisten tahojen kanssa.
 - Harppauksia on otettu myös muussa tyttöihin ja naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisessa työssä vuoden 2017 aikana. **Kirgisia** hyväksyi huhtikuussa uuden lain, joka helpottaa perheväkivaltaan puuttumista ja velvoittaa poliisin ryhtymään toimiin väkivallan ehkäisemiseksi. Uuden lain myötä väkivallan uhrilla on myös oikeus saada suojelua. Väkivaltaan syylistyneet voidaan passittaa tuomion ohella uudelleen koulutukseen. **Tunisian** parlamentti hyväksyi heinäkuussa kautta aikain ensimmäisen naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen lain. Samalla kumottiin rikoslain pykälä, joka armahti alaikäisiä seksuaalisesti hyväksikäyttävät miehet, jos he menivät naimisiin uhrinsa kanssa. Uusi laki määrittelee toimenpiteet sekä väkivallan ehkäisemiseksi että selviytyjien tukemiseksi. **Jordania ja Libanon** kumosivat elokuussa naisia syrjivän rikoslain pykälän, joka jätti raiskaajan rankaisematta, jos tämä meni naimisiin uhrinsa kanssa.

25.11.–10.12.: 16 päivää aktivismia

- 16 päivää aktivismia sukupuolen perusteella tapahtuvaa väkivaltaa vastaan on kansainvälinen kampanja, jota tuodaan esille 25.11.–10.12. välisenä aikana vuosittain. Se alkaa kansainvälisenä naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisena päivänä ja loppuu ihmisoikeuksien päivään.
- Kampanjan tunnusväri oranssi symboloi toivoa tulevaisuudesta, jossa elämä ilman väkivaltaa on jokaisen oikeus.

Kestävän kehityksen tavoitteet ja naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta

- YK-maat, mukaan lukien Suomi, ovat sitoutuneet uusiin kestävän kehityksen tavoitteisiin (SDGs, Sustainable Development Goals) syyskuussa 2015 YK:n yleiskokouksessa. Tavoitteet antavat kansainväliselle yhteisölle mahdollisuuden asettaa sukupuolten tasa-arvon ja naisten oikeudet sekä voimaannuttamisen kestävän kehityksen tavoitteiden keskiöön niin tärkeänä päämääränä itsessään kuin olennaisen keinona saavuttaa kestävä kehitys kaikille.
- 17 kestävän kehityksen tavoitteen joukossa oleva tavoite viisi – sukupuolten tasa-arvon tavoite – tähtää naisiin ja tyttöihin kohdistuvan syrjimyksen lopettamiseen sen kaikissa muodoissa. Se huomioi, että naisiin kohdistuva väkivalta on este kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiselle ja tähtää sen lopettamisen.